

Zagospodarowanie odpadów komunalnych po zmianach ustawowych

Jak nie utopić publicznych pieniędzy w śmieciach?

Skróty

- **UoZ(2011)** – Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw
- **UoU(1996)** – Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- **UoO(2001)** – Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach

Podstawowy cel reformy

- Ustawa (*UoZ(2011)*) dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów oraz dyrektywy 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy
- *UoU(1996) art. 3b ust. 1* – „Gminy są obowiązane osiągnąć **do dnia 31 grudnia 2020 r.**: poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej **50%** wagowo; poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej **70%** wagowo.”
- *UoU(1996) art. 3c ust. 1* – „Gminy są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: **do dnia 16 lipca 2013 r.** – do nie więcej niż **50%** wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, **do dnia 16 lipca 2020 r.** – do nie więcej niż **35%** wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.”

Podstawowy instrument motywowania gmin

UoU(1996) Rozdział 4d – Kary pieniężne

- Kary dla gmin nie wykonujących obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych zapisanych w *art. 3b i 3c*
 - stawka zależna od rozporządzenia wydanego na podstawie *art. 290 ustawy Prawo ochrony środowiska* za każdą ponadnormatywną tonę odpadów, których zgodnie z rozporządzeniami wydawanymi na podstawie *art. 3b i 3c UoU(1996)* nie uda się gminie odzyskać (surowce wtórne) lub którą gmina wyśle do składowania (odpady ulegające biodegradacji) (*art. 9z ust. 2*)
- Powyższe kary nakłada wojewódzki inspektor ochrony środowiska (*art. 9zb ust. 2*), a zasilają one właściwy terytorialnie wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej (*art. 9zd ust. 3*).
- „Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może zawiesić zapłatę kary pieniężnej na okres konieczny do podjęcia działań naprawczych, nie dłuższy jednak niż 5 lat, w przypadku przedstawienia przez gminę udokumentowanego wniosku dotyczącego podjętych działań naprawczych zmierzających do usunięcia przyczyny nałożenia tej kary. Po usunięciu przyczyn nałożenia kary pieniężnej kara ta podlega umorzeniu; w przypadku nieusunięcia przyczyn kara ta podlega ściągnięciu.” (*art. 9ze ust. 2 i 3*)

Stosowane sposoby działania

Do 16 lipca 2013 r. należy zredukować składowanie 50% masy odpadów ulegających biodegradacji!

Kompostowanie frakcji podsitowej nie daje kompostu!

Można spalić odpady zmieszane, ale jeśli zawierają odpady organiczne jest to bardzo drogie (palenie wody), a przy okazji spalą się również surowce wtórne, które należy odzyskać do 2020 r.

Skuteczność sortowni

„Niekiedy podejmowano budowę sortowni odpadów zmieszanych jako samodzielnej instalacji do odzysku surowców wtórnych, co jest technologicznie i środowiskowo nieuzasadnione, bowiem frakcja surowca uzyskana przy sortowaniu odpadów zmieszanych wynosi ok. 8%, co nie stanowi znaczącego udziału. Poza tym jakość odpadów pozyskiwanych w takiej sortowni nie zawsze pozwala na dalsze przetworzenie.”

Źródło: Ministerstwo Środowiska, *Założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych innych ustaw*, projekt z dnia 19 lipca 2010 r., s.10,

http://www.mos.gov.pl/g2/big/2011_01/648f872f71afa7a6f9da3b891f73a582.pdf

Odpady przypisane do instalacji regionalnych

- Przedsiębiorca lub gminna jednostka organizacyjna, którzy nie przekazują odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – podlegają karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 2 000 zł za pierwszy ujawniony przypadek. – *art. 9x ust. 1 pkt. 3 oraz art. 9y ust. 1 pkt. 3 UoU(1996)*
- Drugi stwierdzony przypadek jest podstawą do wykreślenia z rejestru działalności regulowanej – czyli zakazania działalności. – *art. 9j ust. 2 pkt. 4 UoU(1996), art 9k pkt. 2)*

Hermetyczne regiony

- „Zakazuje się zbierania oraz przetwarzania:
 - 1) zmieszanych odpadów komunalnych,
 - 2) odpadów zielonych,
 - 3) pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania– poza regionem gospodarki odpadami komunalnymi, na którym zostały wytworzone.” – *art. 9 ust. 6 UoU(2001)*
- „Zakazuje się przywozu na obszar regionu gospodarki odpadami komunalnymi odpadów, o których mowa w ust. 6, wytworzonych poza obszarem tego regionu.” – *art. 9 ust. 7 UoU(2001)*

Definicja regionalnej instalacji

- W projekcie rządowym tej definicji w ogóle nie było.
- Wprowadzono ją dzięki usilnym staraniom przedstawicieli marszałków województw, ale w innym kształcie, niż o to zabiegali.
- *art. 3 ust. 3 pkt. 15c UoO(2001)*: „Ilekroć w ustawie jest mowa o regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – rozumie się przez to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów **lub**:
 - a) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
 - b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,
 - c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.”

Przeznaczenie regionalnych instalacji

- W świetle przedstawionych definicji regionalne instalacje mają służyć do zagospodarowania:
 - zmieszanych odpadów komunalnych,
 - odpadów zielonych,
 - pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowaniai zgodnie z przepisami wyłącznie w instalacjach regionalnych będzie możliwe zagospodarowywanie tych kategorii odpadów.
- Pozostałe kategorie odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki u źródła można zagospodarować w innych instalacjach.
- W świetle celów unijnej polityki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz przedstawionych nowych definicji prawa polskiego budowa nowych regionalnych instalacji będzie raczej stratą pieniędzy publicznych (z wyjątkiem kompostowni odpadów zielonych i w bardzo ograniczonym zakresie spalarni), ponieważ instalacje te w bardzo małym stopniu realizują zasadę 3R (reduce, reuse, recycle).
- Ponadto brak zasad finansowych w zakresie odpłatności za unieszkodliwianie odpadów przy jednoczesnym obowiązku przyjmowania odpadów do unieszkodliwiania (*art. 91 ust. 1 UoU(1996)*) wystawia właściciela regionalnej instalacji na zbyt wielkie ryzyko finansowe w przypadku konkurencji lub w przypadku jej braku naraża klientów regionalnej instalacji na praktyki monopolistyczne.

Selektywna zbiórka u źródła

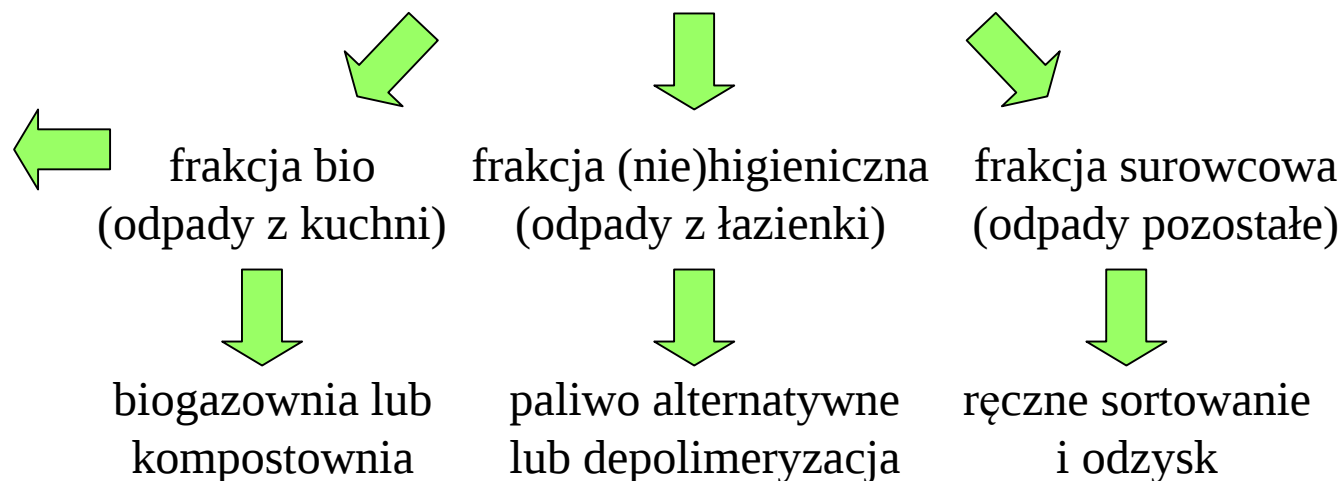
Selektywna zbiórka musi zapewnić szybkie osiągnięcie wymogu redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji, a w perspektywie również wymogu odzysku surowców wtórnych.

przydomowe kompostowniki

dyscyplina społeczna !!!

SYSTEM 3-WORKOWY

Dyscyplina społeczna segregacji

- Bodźce ekonomiczne – *art. 6k ust. 3 UoU(1996)* pozwala różnicować wysokość opłat w zależności od stopnia segregacji.
- Intensywna i rzeczowa kampania informacyjna – ludzie muszą nie tylko wiedzieć co mają robić, ale też rozumieć, po co to robić.
- Kontrola społeczna – uczciwy sąsiad najlepiej zmotywuje do segregacji.
- Twarda egzekucja zasad zapisanych w regulaminie:
 - 3 inches
 - przezroczyste worki
 - nalepki-ostrzeżenia
 - kategoryzowanie odpadów jako zmieszanych za najdrobniejsze uchybienia (i obciążanie finansowe jak za zmieszane)
- W wysokiej i średniej zabudowie sieć minisortowni osiedlowych jako opcja i potencjalny gwarant sukcesu

Podsumowanie

- Miarą sukcesu lokalnej gospodarki odpadami po reformie będzie lokalne osiągnięcie poziomów odzysku surowców wtórnych i redukcja składowania odpadów ulegających biodegradacji, a nie fakt działania regionalnych instalacji, które z wyjątkiem kompostowni nie dadzą w tym zakresie pożądanych efektów.
- Regionalne instalacje są potrzebne nie jako cel reformy, ale jako przejściowy sposób radzenia sobie z odpadami zmieszanymi, których produkujemy za dużo.
- Tylko selektywna gospodarka odpadami ze szczególnym uwzględnieniem segregacji u źródła wszystkich odpadów ulegających biodegradacji (a nie tylko zielonych) pozwoli osiągnąć wymagane dyrektywami unijnymi oraz prawem polskim wymogi.
- W dziedzinie odpadów komunalnych poprzez dobrą organizację systemu osiągnąć można więcej, niż przez wielomilionowe, czy nawet miliardowe inwestycje.

Dziękuję za uwagę

dr Marek Goleń
adiunkt

Katedra Ekonomiki i Finansów Samorządu Terytorialnego
Szkola Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego, pok. 307, 309
tel.: +48 22 564 93 02
<http://www.sgh.waw.pl/keifst/>
mobile: +48 505 811 303
e-mail: marek.golen@sgh.waw.pl